

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՎԱԽՆԵՐ

ԻՆ՞՞՞՞՞ Է ՎԱԽԸ

1. ՎԱԽԸ ԴԱՇՏՊԱՆԻՉ ՀՈՒՅՅ Է
2. ՎԱԽԸ ՄՈՒԲԼԻԻԶԱՑՆՈՒՄ Ե ՄԱՐԴՈՒՆ ԴԱՅՔԱՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
3. ՕԳՆՈՒՄ Ե ԿԱՆԽԵԼ ԿՅԱՆՔԻ ՀԱՄԱՐ ԿՏԱՆԳԱԿՈՐ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԵՎ ԶԱՅԼԵՐԸ
4. ՎԱԽԸ ՀԱՃԱՆ ՉՈՒԳԱՑԿՎՈՒՄ Ե ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱՅԼ ՀՈՒՅՅԵՐՈՎ՝ ԱՄՈԹԻ, ՄԵՂՔԻ, ԻՆՔՆԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀՊԱՐՏՈՒԹՅԱՆ ԱՆԿՄԱՆ ՉԳԱՑՈՒՄՆԵՐՈՎ

ՎԱԽ

- Վախը սովորաբար առաջանում է կոնկրետ վտանգի, որևէ վախենալու օբյեկտի առկայության դեպքում:
- Վախն ուժեղ, բուռն հակազդում է վտանգի պարագայում, այն սովորաբար անհետանում է վտանգավոր օբյեկտի կամ իրավիճակի ավարտի դեպքում:

ՏԱԳՆԱԴ

- Տագնապն առավելապես դրսևորվում է որպես անորոշ, անբացատրելի մտքերի, կանխագագացումների ամբողջություն,

որոնք հստակեցված չեն որոշակի, կոնկրետ օբյեկտով ու պատճառներով:

- Տագնապը, ինտենսիվությամբ ավելի թույլ է և ձգվում է ժամանակի մեջ և ուղեկցում է մարդուն ավելի տևական ժամանակահատվածում:

- Երբեմն երեխայի մոտ վախերը կարող են ի հայտ գալ նաև օբյեկտի բացակայության պարագայում:

Մանկության շրջանին բնորոշ վախերն են

1. ԻՐԱԿԱՆ ՎԱԽՆԵՐ

Վախի այս տեսակը առաջ է գալիս որևէ հստակ և իրականում տեղի ունեցած միջադեպից հետո

2. ԿՊՉՈՒՆ ՎԱԽՆԵՐ

Վախերի այս տեսակը, սովորաբար, պայմանավորված է երեխայի տազնապային հոգեվիճակով. երեխան վախենում է որոշ երևույթներից՝ խուսափելով դրանց առաջացրած հետևանքներից

3. ՏԱՐԻՋԱՑԻՆ ՎԱԽՆԵՐ

Այս վախերը վերանում են տարիքային տվյալ փուլի անցմանը զուգընթաց, կորցնում են իրենց նշանակությունն ու ինտենսիվությունը

4. ՁԻՇՏՈՒՄԻՆ ՎԱԽՏԵՐ

Երեխաներին հատուկ են բազմապիսի վախեցնող երազներ և մղձավանջներ տեսնելը: Նրանք անհանգիստ են քնում, ծնողին կանչում են իրենց մոտ, երբեմն առավոտյան չեն հիշում իրենց երազները:

5. ԵՐԵՎԱԿԱՆՎԱԽՏԵՐ

Նմանատիպ վախերը ծագում են երեխայի բուռն երևակայության, ֆիլմերի, մուլտֆիլմերի, համակարգչային խաղերի, մեծահասակների ներշնչանքների արդյունքում:

Վախերի առաջացման պատճառները

- Մանկական վախերի առաջացման պատճառները հիմնականում կապված են ընտանեկան իրավիճակի և ծնողավարական ոչ արդյունավետ մոտեցման հետ: Մեծահասակները դաստիարակչական նպատակով հաճախ են նախընտրում վախեցնել երեխաներին:
- Ընտանեկան անբարենպաստ իրավիճակը: Նման անբարենպաստ գործոններից են ընտանեկան հաճախակի կոնֆլիկտները, բռնությունը, ընտանիքում ագրեսիվ վարքի առկայությունը, պարբերաբար հնչող մեղադրանքները, ամուսնալուծության սպառնալիքը, ընտանիքում քրոնիկ հիվանդությունների առկայությունը, ծնողների ակրիոլամիությունը և այլ նմանատիպ իրավիճակներ:
- Ծնողավարական ոչ արդյունավետ ռազմավարությունը: Օրինակ՝ գերխնամքը կամ, ընդհակառակը, անտեսումը, մերժումը:

- Ինտենսիվ հոգետրավմատիկ իրողությունը: Վախերի կարևոր պատճառ կարող է հանդիսանալ ինտենսիվ հոգետրավմատիկ իրողությունը. որևէ կազմաքանդող սթրեսային իրողություն կամ միջադեպ, որին ի պատասխան երեխայի մոտ ձևավորվում են տարաբնույթ վախեր և տագնապային արձագանք:
- Երեխա-երեխա անհաջող փոխհարաբերությունները: Հասակակիցների կամ այլ երեխաների հետ հարաբերությունների բացասական փորձը, ծաղրանքը, ճնշումները, նսեմացումը կարող են բերի հող ստեղծել երեխայի տագնապների և վախերի առաջացման համար:
- Ֆիզիկական խնդրի արդյունք: Կարող են որևիցե ֆիզիկական խնդրի արդյունք լի նել՝ նյութափոխանակության խանգարումներ, տևական հիվանդություններ, գլխուղեղային վնասվածքներ և այլն:

ԻՆՉ ԱՆԵԼ, ԵՐԸ ԵՐԵՒԱՆ ՎԱԽԵՆՈՒՄ Է

- Ընդունել այն փաստը, որ երեխան կարող է վախենալ,
- Ընդունել նրա հույզերը,
- Ճանաչել և տարբերակել վախի տեսակը,
- Վերլուծել դրա ծագման պատճառները:
- Երեխան պետք է ապահով զգա մեծահասակի կողքին, չկաշկանդվի խոսել սեփական վախերից, չանհանգստանա ծաղրանքի կամ արժեզրկման արժանանալու համար:
- Կարևոր է բացատրել երեխային իրականությունը, ցույց տալ

պատճառահետևանքային կապերը, միասին վերլուծել և բացահայտել վախերի ծագման հիմքերը:

- Վախերի և տագնապի պատճառով երեխան կարող է որոշակի ռեգրեսիվ, հետընթացային վարք ցուցաբերել՝ գիշերամիզություն, մատ ծծել, եղունգներ կրծել, ծնողներից կառչել և այլն: Կարևոր է, որպեսզի մեծահասակն ընդունի այդ վարքը, մեկնաբանի այն երեխայի տագնապների համատեքստում, չարժեզրկի և չբարկանա:

